



Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 15/22
Luksemburgā, 2022. gada 25. janvārī

Spriedums lietā C-638/19 P
Komisija/European Food u.c.

Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, secinādama, ka Komisijai nebija kompetences, ņemot vērā valsts atbalsta tiesības, izvērtēt kompensāciju, ko Rumānija, izpildot šķīrējtiesas nolēmumu, ir izmaksājusi Zviedrijas ieguldītājiem

Lai gan ar šo nolēmumu tika pieņemta šo ieguldītāju argumentācija, saskaņā ar kuru šī dalībvalsts nelikumīgi atcēla fiskālo stimulu sistēmu pirms savas pievienošanās Savienībai, Komisijas minētais atbalsta pasākums tomēr tika piešķirts pēc šīs pievienošanās

2002. gada 29. maijā Zviedrijas Karaliste un Rumānija noslēdza divpusēju ieguldījumu līgumu par ieguldījumu veicināšanu un savstarpējo aizsardzību (turpmāk tekstā – “DIL”), kura 2. panta 3. punktā ir noteikts, ka katra līgumslēdzēja puse jebkurā brīdī nodrošina taisnīgu un vienlīdzīgu attieksmi pret otras līgumslēdzējas puses ieguldītāju veiktajiem ieguldījumiem. Turklāt DIL ir paredzēts, ka strīdus starp ieguldītājiem un līguma parakstītājām valstīm izšķir šķīrējtiesa.

2005. gadā sarunās par Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai Rumānijas valdība atcēla valsts fiskālo stimulu sistēmu atsevišķiem mazāk attīstīto reģionu ieguldītājiem (turpmāk tekstā – “fiskālo stimulu sistēma”).

Uzskatot, ka, atceldama fiskālo stimulu sistēmu, Rumānija nav izpildījusi savu pienākumu nodrošināt taisnīgu un vienlīdzīgu attieksmi pret saviem ieguldījumiem atbilstoši DIL, vairāki Zviedrijas ieguldītāji lūdza izveidot šķīrējtiesu, lai saņemtu kompensāciju par radīto kaitējumu. Ar 2013. gada 11. decembra šķīrējtiesas nolēmumu šī tiesa piesprieda Rumānijai kā kaitējuma kompensāciju samaksāt minētajiem ieguldītājiem summu aptuveni 178 miljonu EUR apmērā.

Neraugoties uz dažādiem Eiropas Komisijas brīdinājumiem par nepieciešamību šajā procedūrā ievērot valsts atbalsta jomā piemērojamos noteikumus un procedūras, Rumānijas iestādes izmaksāja kompensāciju, ko šķīrējtiesa bija piešķīrusi Zviedrijas ieguldītājiem.

Ar 2015. gada 30. marta lēmumu (turpmāk tekstā – “strīdīgais lēmums”) ¹ Komisija kvalificēja šīs kompensācijas izmaksu par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu, aizliedza tā īstenošanu un uzdeva atgūt jau izmaksātās summas.

Izskatot vairākas prasības, Vispārējā tiesa atcēla šo lēmumu ², būtībā pamatojoties uz to, ka Komisija ar atpakaļejošu spēku bija īstenojusi savu kompetenci attiecībā uz faktiem, kas bija radušies pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai 2007. gada 1. janvārī. Proti, Vispārējā tiesa bija balstījies uz pieņēmumu, ka Rumānija aplūkoto atbalstu piešķīra dienā, kad tika atcelta fiskālo stimulu sistēma, proti, 2005. gadā.

Apelācijas tiesvedībā Tiesa virspalātas sastāvā atceļ šo Vispārējās tiesas spriedumu un apstiprina Komisijas kompetenci pieņemt strīdīgo lēmumu, nododot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā lemtu par tajā izvirzītajiem pamatiem un argumentiem attiecībā uz šī lēmuma pamatotību.

Tiesas vērtējums

¹ Komisijas Lēmums (ES) 2015/1470 (2015. gada 30. marts) par valsts atbalstu SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), ko īstenoja Rumānija – Šķīrējtiesas 2013. gada 11. decembra nolēmums lietā *Micula* pret Rumāniju (OV 2015, L 232, 43. lpp.).

² Vispārējās tiesas spriedums, 2019. gada 18. jūnijs, *European Food* u.c./Komisija, [T-624/15](#), [T-694/15](#) un [T-704/15](#)

Tā kā Komisija ir ieguvusi kompetenci saskaņā ar LESD 108. pantu pārbaudīt atbalsta pasākumus, kurus Rumānija ir veikusi kopš savas pievienošanās Savienībai, Tiesa atgādina, ka valsts atbalsts ir jāuzskata par piešķirtu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē datumā, kad tā saņēmējam ir radušās tiesības to saņemt saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu. Izšķirošais apstāklis šā brīža noteikšanai ir tas, ka attiecīgā pasākuma saņēmējs iegūst skaidri zināmas tiesības to saņemt un valstij rodas atbilstošas saistības piešķirt minēto atbalstu. Proti, tieši šajā brīdī šāds pasākums var izkropļot konkurenci, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

Šajā gadījumā Tiesa konstatē, ka Zviedrijas ieguldītājiem tiesības uz apgalvotā kaitējuma kompensāciju – lai gan to pamatā ir tas, ka Rumānija, iespējami pārkāpdama DIL, ir atcēlusi fiskālo stimulu sistēmu, – tika piešķirtas tikai ar 2013. gada 11. decembra šķīrējtiesas nolēmumu, kurā ne vien ir konstatēta šādu tiesību esamība, bet arī aprēķināts to apmērs. Proti, šie ieguldītāji varēja saņemt faktisku kompensācijas izmaksu tikai šķīrējtiesas procesa beigās, kaut arī tās mērķis ir daļēji atlīdzināt kaitējumu, kas tiem esot radies laikposmā pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai.

Tādējādi, ņemot vērā faktu, ka minētais atbalsta pasākums tika piešķirts pēc Rumānijas pievienošanās Savienībai, **Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatīdama, ka Komisijai nebija kompetences *ratione temporis* pieņemt strīdīgo lēmumu saskaņā ar LESD 108. pantu.**

Tiesa precizē, ka jautājums par to, vai ar šķīrējtiesas nolēmumu piešķirtā kompensācija var būt valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, neietilpst tās kompetencē apelācijas tiesvedībā, jo tas nav ticis izskatīts Vispārējā tiesā. Tomēr Komisijas kompetence saskaņā ar LESD 108. pantu nekādā gadījumā nevar būt atkarīga no šī jautājuma izvērtēšanas iznākuma, jo preventīvās kontroles, ko Komisija veic, piemērojot šo tiesību normu, mērķis tostarp ir noteikt, vai attiecīgā kompensācija ir vai nav valsts atbalsts.

Visbeidzot, Tiesa konstatē, ka Vispārējā tiesa ir arī pieļāvusi tiesību kļūdu, atzīdama, ka Tiesas spriedumam lietā *Achmea*³ šajā lietā nav nozīmes.

Spriedumā *Achmea* Tiesa nosprieda, ka LESD 267. un 344. pantam ir pretrunā tāds starp divām dalībvalstīm noslēgts starptautisks nolīgums, saskaņā ar kuru ieguldītājs no kādas no šīm dalībvalstīm strīda gadījumā par ieguldījumiem citā dalībvalstī pret šo pēdējo minēto dalībvalsti var sākt procesu šķīrējtiesā, kuras kompetencei šī dalībvalsts ir apņēmusies piekrist. Proti, noslēdzot šādu nolīgumu, dalībvalstis ir vienojušās izslēgt no savu tiesu kompetences un tālād no tiesiskās aizsardzības sistēmas, ko atbilstoši LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai tām ir jāievieš jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, strīdus, kas var būt saistīti ar šo tiesību interpretāciju vai piemērošanu.

Šajā gadījumā nav strīda par to, ka **Zviedrijas ieguldītāju pieprasītā kompensācija attiecas arī uz kaitējumu, kas, iespējams, radies pēc Rumānijas pievienošanās Savienībai – brīža, no kura šai dalībvalstij bija piemērojamas Savienības tiesības, tostarp LESD 107. un 108. pants.** Šajā ziņā strīdu šķīrējtiesā nevar uzskatīt par tādu, kas pilnībā attiecas tikai uz laikposmu, kad Rumānijai, kura vēl nebija pievienojusies Savienībai, vēl nebija saistoši no sprieduma *Achmea* izrietošie noteikumi un principi. Turklāt nav strīda par to, ka šī šķīrējtiesa neietilpst Savienības tiesu sistēmā, jo šī šķīrējtiesa neietilpst tiesiskās aizsardzības sistēmā, kuru LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā dalībvalstīm ir uzdots izveidot jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

Šādos apstākļos Rumānijas piekrišana DIL paredzētajai šķīrējtiesas sistēmai pēc šīs dalībvalsts pievienošanās Savienībai ir zaudējusi jēgu.

Ņemot vērā visus šos apsvērumus, Tiesa atceļ pārsūdzēto spriedumu un nodod lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā lemtu par tajā izvirzītajiem pamatiem un argumentiem attiecībā uz strīdīgā lēmuma pamatotību, it īpaši jautājumu, vai tajā paredzētais pasākums materiāltiesiskā ziņā atbilst LESD 107. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem.

³ Tiesas spriedums, 2018. gada 6. marts, *Achmea*, [C-284/16](#) (skat. arī [PP Nr. 26/18](#)).

ATGĀDINĀJUMS. Tiesā var pārsūdzēt Vispārējās tiesas spriedumu vai rīkojumu vienīgi par tiesību jautājumiem. Pārsūdzībai nav apturošas iedarbības. Ja apelācijas sūdzība ir pieņemama un pamatota, Tiesa atceļ Vispārējās tiesas nolēmumu. Ja lieta ir Tiesā izskatāmā stāvoklī, tā šajā lietā var pieņemt galīgu nolēmumu. Pretējā gadījumā tā nodod lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, kurai ir saistošs Tiesas pieņemtais nolēmums apelācijas tiesvedībā.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127